

особистості є мовна культура школярів, що передбачає відповідне володіння державною мовою та спроможність спілкуватися іноземною мовою.

Особливого значення в умовах Європейського вибору України, набуває виховання у шкільному віці особистості толерантності, яка виражається у прийнятті і розумінні полікультурності суспільства, форм і шляхів прояву особистісної індивідуальності, виваженому сприйманні інших думок і позицій. У педагогічному змісті це носить характер умінь учнів безконфліктного життя у класі, родині, суспільстві. Діти виховуються у відкритому соціумі, тому усвідомлення ними прав і обов'язків щодо відношення до інших людей, набуття навичок міжкультурного спілкування є обов'язковою складовою ціннісного виміру сучасної школи.

Фундаментом втілення визначених цінностей у шкільне середовище стають ключові компетентності, які ґрунтуються на навчальному, виховному та розвивальному потенціалах шкільної освіти, формують нову ідеологію освіти, яка повинна базуватися на ідеях якості, результативності та особистісній зорієнтованості змісту і результатів освіти.

Таким чином, Концепція Нової української школи спрямована на підготовку школярів до життя в демократичній країні, розвиток у них креативності, виховання громадянина і патріота України, толерантності, здатності знаходити спільну мову і взаєморозуміння з представниками інших народностей, формування критичного мислення, вміння приймати відповідальні рішення та спонукати до навчання впродовж усього життя.

Список використаних джерел

1. Кремень В. Навипередки із запитами життя. *Урядовий кур'єр*. 2013. № 163. 10 вересня.
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ, 2016, 40 с. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf> (Дата звернення: 14.03.2019 р.).

УДК 37.015.311:373.2/.3(043.2)

Микуліна А.К.,
старший викладач кафедри теорії та методики дошкільної освіти
Мукачівський державний університет

НАСТУПНІСТЬ МІЖ ДОШКІЛЬНОЮ І ПОЧАТКОВОЮ ЛАНКАМИ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Сьогодні доводиться констатувати, що взаємозв'язок між дошкільною і шкільною ланками освіти є дуже важливим, адже саме цей віковий період найважливіший для загального розвитку, формування особистісних якостей, необхідних протягом усього наступного життя і є фундаментом для надбання спеціальних знань, умінь і навичок.

Одним з найвідповідальніших життєвих циклів людини є дошкільний період, тому інноваційні шляхи творчого розвитку дошкільників сприяють опануванню ними не тільки шкільної науки, а й науки життя, набувають у сучасних умовах особливого значення. Сучасна школа потребує від дітей, які приходять до першого класу, не стільки певного обсягу знань та умінь, скільки здатності до дій у розумовому плані, до аналізу та узагальнення взагалі.

У наш час набуває цінності особистісне формування дитини. Навчально-виховний комплекс забезпечує творчий розвиток і особистісно-орієнтовану підготовку, гуманістичну систему взаємин дитини у дошкільному закладі й школі, неперервність дошкільної та початкової освітніх ланок, створює єдиний соціально-педагогічний простір для успішного творчого розвитку дошкільника та школяра і здійснення завдань навчання та виховання.

Наступність між дошкільною та початковою освітою – це забезпечення неперервності здобуття людиною освіти. Наступність в освіті необхідна для створення єдиного освітнього процесу, що логічно продовжується від дошкільного закладу до школи [1]. Цей процес

допомагає досягти цілісного розвитку особистості.

Проблема наступності між суміжними ланками системи освіти завжди була однією з центральних проблем вітчизняної педагогіки. У сучасній педагогічній літературі накопичений значний матеріал з проблем наступності між освітніми ланками (Б.С. Гершунский, С.М. Годнік, Ю.А. Кустов, А.А. Мерк та ін.) [2]. Результати цих досліджень дозволили визначити теоретичні, організаційно-методичні основи наступності, технології її реалізації в умовах безперервної освіти.

Ряд учених вважає, що під наступністю слід розуміти внутрішню органічний зв'язок загального фізичного і духовного розвитку на кордоні дошкільного та шкільного дитинства, внутрішню підготовку до переходу від одного ступеня розвитку до іншої (Л.А. Парамонова, А.Г. Арушанова). Інші вчені основним компонентом наступності вважають взаємозв'язок у змісті навчально-виховного процесу (Н.В. Нижегородцева, В.Д. Шадриков). Деякі – характеризують наступність у формах і методах навчання на основі концепції навчально-ігрової діяльності (П.М. Якобсон, Е.Д. Маргуліс, А.В. Долгополова та ін.). Нерідко висловлюються судження, що спадкоємність повинна здійснюватися по всіх напрямках, включаючи цілі, зміст, форми, методи, і реалізовуватися через взаємодію всіх професійних рівнів, включаючи роботу вихователя дитячого садка, шкільного вчителя, психолога дошкільного закладу, психолога школи тощо [2].

Під час навчання у дітей формуються базові компетентності – вміння, знання та навички, які необхідні для подальшого навчання та життя загалом.

У дошкільному віці діти починають розвивати, зокрема допитливість, ініціативність, відповідальність, креативність, навички комунікації. Початкова освіта базується на цих навичках і поглиблює їх.

Перехід між ЗДО і початковою школою має бути поступовим, оскільки діти мають пройти період адаптації. Адаптація дитини буде значно легшою, якщо у перші роки навчання в школі будуть продовжувати та підіймати на інший рівень ту діяльність, яка була в дитячому садку. Наступність в освіті означає збереження основних видів діяльності дітей дошкільного віку в початковій школі, зокрема:

- спілкування;
- ігри;
- рухова активність;
- пізнавальна діяльність;
- засвоєння господарсько-побутових навичок;
- ліплення, малювання, аплікація, конструювання, слухання музики, спів, хореографія, театральна діяльність [3].

Педагоги дошкільної освіти мають бути ознайомлені з програмою початкової школи та вводити у свої заняття навчальні елементи, які підготують дітей до 1-го класу. Вчителі початкових класів також мають знати дошкільну навчальну програму, щоб використовувати її складові в адаптаційний період.

Наступність дитячого садка і початкової школи передбачає, з одного боку, передачу дітей до школи з таким рівнем знань, умінь, загального розвитку і вихованості, який відповідає вимогам шкільного навчання. Формування готовності до навчання в початковій школі означає створення у дітей передумов для успішного засвоєння навчальної шкільної програми та входження кожної дитини в учнівський колектив. При цьому працівники дошкільних установ (у першу чергу методисти та вихователі) повинні бути знайомі з вимогами, які пред'являються дітям в 1 класі і у відповідності з цими вимогами готувати дошкільнят до систематичного навчання у школі, включаючи в процес навчання спеціальні навчальні завдання і вправи, поступово підвищуючи ступінь їх труднощі і тим самим формуючи у дошкільнят передумови до навчальної діяльності.

З іншого боку, наступність передбачає опору школи на досягнутий рівень дошкільної освіти. Притому треба пам'ятати, що в цьому плані існують певні витрати. Зокрема, при вступі до школи від дитини потрібно, щоб він побіжно читав, оперував цифрами в межах ста

і багато іншого. У підсумку підвищені навантаження призводять до перевтоми дітей, погіршення їх здоров'я, зниження учбової мотивації, втрати інтересу до навчання і т.д. Вони є причиною неврозів дітей та інших небажаних явищ при переході до шкільного навчання. При цьому гра та інші специфічні для дошкільного віку види діяльності витісняються поурочними заняттями, що ще більше погіршує ситуацію [4].

У зв'язку з цим вчителі повинні враховувати не тільки рівень спеціальної педагогічної готовності дітей до школи, а й рівень їх психологічної, фізичної готовності. Вони повинні мати ясні уявлення про специфіку навчання і виховання дітей у дитячому садку і здійснювати організацію навчальної діяльності з включенням до неї ігрових прийомів, форм та засобів, часто вживаних в дитячому садку. Використання ігрових технологій в перших класах сприяє кращій адаптації дітей до шкільного навчання.

Це означає, що спадкоємність вимагає постійних контактів і взаємодії працівників дошкільних установ і вчителів шкіл. У практиці багатьох дошкільних установ і шкіл склалися продуктивні форми співпраці:

- по реалізації програм і планів з підготовки дошкільнят до систематичного навчання в школі;
- відвідуванню вихователем уроків у школі, а вчителем - занять у дитячому садку з метою знайомства з обстановкою і організацією життя і навчання дитини;
- обміну досвідом, пошуку оптимальних методів, прийомів і форм роботи;
- аналізу результатів спільної діяльності [4].

Досить ефективними стали такі форми взаємодії між вихователем дитячого садка і вчителем, як взаємне ознайомлення з програмами (Програми першого класу і програми навчання і виховання в дошкільному закладі), відвідування відкритих уроків та занять, ознайомлення з методами і формами роботи, тематичні бесіди про вікові особливості розвитку дитини. Важливими є зв'язки дитячого садка і школи з іншими установами; співпраця з методичним кабінетом; спільна участь у педагогічних радах і семінарах; співпраця з сім'єю через взаємодію з батьківським комітетом; співпраця з психолого-педагогічної консультації і медичними працівниками.

При цьому протягом навчального року повинна підтримуватися стійкий зв'язок між дітьми старшої групи ЗДО і учнями 1 класу НУШ. Ознайомлення дошкільнят зі школою, навчальної та громадським життям школярів сприяє розширенню відповідних подань вихованців ЗДО, розвиває у них інтерес до школи, породжує бажання вчитися. Формами цієї роботи можуть бути екскурсії до школи, відвідування шкільного музею, бібліотеки, проведення спільних занять, музично-літературних вечорів, організація виставок малюнків і виробів та ін.

Щоб забезпечити наступність між ЗОШ і НУШ важливо впроваджувати єдину і динамічну систему конструктивних дій, спрямованих на розвиток, навчання і виховання старших дошкільників і першокласників, застосування яких буде спільним для управлінців, педагогів і батьків. Встановлення зв'язку та творчої співпраці між ЗДО і початковою школою - необхідна умова успішного вирішення завдань наступності.

Список використаних джерел

1. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років /наук. кер.проекту В.О.Огнев'юк; авт.:кол. Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, Н.І.Богданець-Білоskalенко [та ін.]; наук.ред.: Г.В.Беленька, М.А.Машовець; Мін. осв.і науки України, Київ.ун-т ім.Б.Грінченка. – К.: Київ.ун-т ім.Б.Грінченка, 2016. – 304с..
2. Калмикова Л. Сучасні проблеми наступності й перспективності та шляхи їх вирішення // Наступність і перспективність у навчанні й вихованні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: Матеріали конференції. – Переяслав - Хмельницький, 2000. – С. 10–15.
- 3.Лаврентьева Г. «Готовність дитини до школи: складові успішного навчання» / Г. Лаврентьева //Дошкільне виховання - № 9. - 2000.С. 12-14
4. Перережко І. Проблеми наступності в навчанні / І. Перережко // Початкова освіта. – 2006. – № 42 (378). – С. 7–9.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>